



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 101/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 9/09-472 z 28. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2009 doručená sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. VII/2 Gv 9/09-472 z 28. októbra 2009 (ďalej aj „uznesenie generálnej prokuratúry“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je na základe uznesenia vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru západ sp. zn. ČVS: PPZ-32/BOK-Z-2007 z 26. októbra 2007 a uznesení vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície v Trenčíne sp. zn. ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 z 27. septembra 2008 (v spojení s opravným uznesením zo 17. októbra 2008) a z 8. decembra 2008 a 12. marca 2009, v spojení s upovedomením na zmenu právnej kvalifikácie zo 6. februára 2009 trestne stíhaný pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 2 písm. b), ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), § 140 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona, čiastočne v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona, prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, pokračovací zločin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a) a 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, čiastočne v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona, pokračovací obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 4 písm. c) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona a pokračovací trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 257 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou účastníctva podľa § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006.

Sťažovateľ je stíhaný väzobne, pričom prokurátorský dozor v predmetnej trestnej veci vykonáva Úrad špeciálnej prokuratúry generálnej prokuratúry pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09.

republiky sp. zn. VII/2 Gv 9/09-472 zo dňa 28. 10. 2009 porušili právo sťažovateľa vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

2. Uznesenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 9/09-472 zo dňa 28. 10. 2009 sa zrušuje a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky sa prikazuje znova vo veci konať

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 5 000 €, ktorú mu je povinná zaplatiť Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, generálny prokurátor Slovenskej republiky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

4. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, generálny prokurátor Slovenskej republiky, je povinná uhradiť trovy konania Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky za ustanoveného advokáta do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadal náhradu trov spojených s jeho právnym zastúpením.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že jej predmetnom je namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením generálnej prokuratúry, ktorým generálny prokurátor rozhodol o svojom nevyhlúčení z vykonávania úkonov trestného konania vo veci vedenej na Úrade špeciálnej prokuratúry generálnej prokuratúry pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z napadnutého uznesenia generálneho prokurátora vyplýva: *„Obvinený odôvodnil námietku v podstate tým, že generálny prokurátor by nemal tolerovať vyšetrovateľom a prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky porušovanie jeho práv a bezdôvodné držanie jeho osoby vo väzbe. Preto pomer k veci v obvinenom vzbudzuje obavu z mojej nestrannosti, keďže takýmto spôsobom sa mám spolupodieľať v prospech tretej osoby na zámernom zabezpečení jeho uväznenia a porušení jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu a právo byť stíhaný len spôsobom ustanoveným zákonom. Zároveň obvinený vyslovil nespokojnosť s vybavovaním námietok generálnym prokurátorom len spôsobom upovedomenia.*

V súvislosti s námietkou zaujatosti mojej osoby vo vzťahu k vybavovaným podnetom a opakovaným podnetom som nezistil žiadne dôvody na vylúčenie mojej osoby z konania, nakoľko môj postup bol v súlade so zákonom o prokuratúre a v intenciách Trestného poriadku. Z uvedených dôvodov bol obvinený adekvátnym spôsobom upovedomený o spôsobe vybavovania jeho námietok a podnetov.“

Z hľadiska právneho posúdenia podanej námietky zaujatosti generálny prokurátor v napadnutom uznesení uviedol, že *«podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho*

pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 3 veta prvá Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 na základe námietky vznesenej niektorou zo strán v iných prípadoch ako podľa odseku 2 rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú.

Z dikcie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že zákon taxatívne vypočítava dôvody, pre ktoré možno mať pochybnosti o nezaujatosti prokurátora a v dôsledku existencie ktorých musí byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Musí pritom ísť o konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit' pochybnosť o objektívnosti a nezaujatosti konkrétneho prokurátora pri konaní a rozhodovaní veci.

Pomerom k prejednávanej veci treba rozumieť určitú zainteresovanosť prokurátora na skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Táto môže spočívať napr. v tom, že prokurátor alebo jeho príbuzný, rodinný príslušník, osoba mu blízka a pod. boli činom poškodení, eventuálne prokurátor bol svedkom skutku, pre ktorý sa konanie vedie a pod.

Pomer prokurátora k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie vzťah prokurátora k niektorej k uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Takýto vzťah môže spočívať napr. v príbuzenskom a rodinnom pomere, v priateľstve alebo nepriateľstve medzi úradnou osobou a niektorou z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

Uplatnenie inštitútu § 31 ods. 1 Trestného poriadku prichádza do úvahy iba vtedy, ak je existencia takéhoto vzťahu - pomeru preukázaná.

Dôvodom pre pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti prokurátora je výlučne samotná existencia jeho pomeru „k prejednávanej veci“ alebo „k osobám“, ktorých sa úkon priamo dotýka, prípadne ich zástupcom, splnomocnencom alebo obhajcom. Pri posudzovaní veci z hľadísk uvedených v ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku ako úradnej osobe konajúcej v danej trestnej veci mi nie sú známe žiadne okolnosti, ktoré by vyvolávali pochybnosť o mojej nezaujatosti. Nemám žiadny „pomer k prejednávanej veci“ a ani „k osobám“ uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku.».

V poučení napadnutého uznesenia generálny prokurátor uviedol, že v súlade s § 185 ods. 5 Trestného poriadku sťažnosť proti tomuto uzneseniu nie je prípustná.

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať. Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd konajúci v trestnej veci sťažovateľa po podaní obžaloby, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania.

Sťažovateľ teda realizáciou svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich v sťažnosti označených práv pred všeobecným súdom, a preto ústavný súd jeho sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá už pri predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2010